

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29.08.1994, sp. zn. 6 Cdo 82/94, ECLI:CZ:VSPH:1994:6.CDO.82.1994.1

Číslo: 38/1995

Právní věta: Pronajme-li zaměstnavatel část svého podniku, nepřecházejí na nájemce práva a povinnosti z pracovně právních vztahů vůči zaměstnancům této části podniku.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 29.08.1994

Spisová značka: 6 Cdo 82/94

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Pracovní poměr, Smlouva o nájmu podniku

Předpisy: 65/1965 Sb. § 250

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 38

Pronajme-li zaměstnavatel část svého podniku, nepřecházejí na nájemce práva a povinnosti z pracovně právních vztahů vůči zaměstnancům této části podniku.

(Rozsudek Vrchního soudu v Praze z 29. 8. 1994, [6 Cdo 82/94](#))

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaný státní podnik zaplatil na odstupném poskytovaném při skončení pracovního poměru 19 550 Kč s 3 % úrokem od 1. 12. 1992 do zaplacení. Žalobu odůvodnil tím, že jeho pracovní poměr u žalovaného byl rozvázán dohodou uzavřenou z důvodu zrušení části organizace ke dni 31. 10. 1992 a že mu žalovaný odmítl vyplatit odstupné, které mu v souladu se zákonem č. 195/1991 Sb., o odstupném, poskytovaném při skončení pracovního poměru, a s kolektivní smlouvou, uzavřenou na rok 1992, přísluší ve výši pětinasobku průměrného výdělku.

Žalovaný státní podnik namítal, že s účinností od 1. 11. 1992 pronajal část svého podniku (výkrmnou drůbeže) společnosti B., s.r.o., a že v nájemní smlouvě bylo též dohodnuto, že nájemce přejímá vůči pracovníkům pronajatého střediska jeho závazky z pracovněprávních vztahů a z kolektivní smlouvy. Protože žalobce pracoval v pronajatém středisku, nemohla dohoda o skončení pracovního poměru, uzavřená mezi účastníky, "vyvolat právní následky", neboť v době jejího uzavření žalobce již nebyl jeho zaměstnancem.

Okresní soud v Novém Jičíně rozsudkem žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit na náhradě nákladů řízení žalovanému 1735 Kč a na účet Okresního soudu v Novém Jičíně 197,60 Kč, vše do 3 dnů od právní moci rozsudku. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že práva a povinnosti z pracovněprávního vztahu účastníků přešla ve smyslu ustanovení § 250 zák. práce dnem 1. 11. 1992 na nájemce střediska a že dohoda o rozvázání pracovního poměru účastníků je neplatná, neboť byla sepsána až 3. 11. 1992, tedy v době, kdy žalobce již nebyl pracovníkem žalovaného. Požadované odstupné proto žalobci vzhledem k ustanovení § 2 písm. b) zákona č. 195/1991 Sb. nenáleží.

K odvolání žalobce a poté, co žalobce vzal žalobu o částku 7820 Kč s 3 % úrokem od 1. 12. 1992 do zaplacení zpět, Krajský soud v Ostravě usnesením zpětvzetí žaloby o částku 7820 Kč s 3 % úrokem od 1. 12. 1991 do zaplacení připustil, rozsudek soudu prvního stupně v tomto rozsahu zrušil a řízení zastavil; ohledně částky 11 730 Kč s 3 % úrokem od 1. 12. 1992 do zaplacení a ve výrocích o náhradě nákladů řízení účastníků a státu rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Při svém rozhodování vycházel odvolací soud z právního názoru, že "převodem části organizace do jiné organizace podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce je pouze takový převod, jehož součástí je přechod části majetku organizace na jinou organizaci (přechod vlastnictví, popřípadě práva hospodaření se státním majetkem), jenž má trvalou povahu", a že "převodem ve smyslu ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce není pronájem části podnikatelských prostor jedné organizace druhé organizaci, byť by byl sjednán na dobu neurčitou". Odvolací soud dovodil, že uzavřením nájemní smlouvy mezi Pozemkovým fondem České republiky a žalovaným na jedné straně a společností B., s.r.o., na druhé straně nedošlo k přechodu práv a povinností z pracovněprávního vztahu mezi žalobcem a žalovaným na společnost B., s.r.o., že konkludentní dohodou, potvrzenou písemnou dohodou o rozvázání pracovního poměru, došlo ke skončení pracovního poměru mezi účastníky ke dni 31. 10. 1992 a že důvodem rozvázání pracovního poměru byla organizační změna na straně žalovaného (rozhodnutí o pronájmu části podnikatelských prostor jiné organizaci). Odvolací soud dospěl k závěru, že žalobci odstupné náleží, a soudu prvního stupně uložil, aby se v dalším řízení zabýval výší uplatněného nároku.

Okresní soud v Novém Jičíně (vázan právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil) potom rozsudkem žalovanému uložil, aby zaplatil žalobci 11 487,75 Kč s 3 % úrokem od 1. 12. 1992 do zaplacení, a to do 3 dnů od právní moci rozsudku; řízení ohledně částky 242,25 Kč soud zastavil (žalobce vzal v tomto rozsahu žalobu zpět) a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 253,29 Kč a dále že žalovaný je povinen zaplatit na účet Okresního soudu v Novém Jičíně 116,40 Kč a také žalobce je povinen zaplatit na účet Okresního soudu v Novém Jičíně 81,20 Kč, vše do 3 dnů od právní moci rozsudku. Vycházel ze závěru, že žalobci přísluší odstupné ve výši trojnásobku průměrného výdělku, že průměrný měsíční výdělek žalobce činí 4505 Kč a že z hrubého odstupného je třeba provést srážku daně ze mzdy ve výši 15 %.

K odvolání žalovaného Krajský soud v Ostravě rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v napadených výrocích (t.j. ve vyhovujícím výroku o věci samé a ve výrocích o náhradě nákladů řízení) a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení 82 Kč do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Odvolací soud setrval na svém právním názoru, že "převodem ve smyslu ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce není pronájem části podnikatelských prostor jedné organizace druhé organizaci, byť by byl sjednán na dobu neurčitou" a dovodil, že práva a povinnosti z pracovněprávního vztahu mezi žalobcem a žalovaným podnikem nemohly přejít na společnost B., s.r.o., ani na základě ustanovení § 17 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, neboť "privatizovaným podnikem nebo jeho organizační složkou je třeba rozumět jen takový podnik nebo jeho část, u něhož dochází ke změně vlastníka". Protože pracovní poměr žalobce u žalovaného skončil dohodou uzavřenou z organizačních důvodů, přísluší žalobci odstupné ve výši trojnásobku průměrného výdělku, zjištěného u něj podle pracovněprávních předpisů naposledy před

skončením pracovního poměru. Výši plnění stanovil soud prvního stupně správně.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání z důvodu uvedeného v ustanovení § 241 odst. 2 písm. d) o.s.ř. Namítal, že výklad ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce provedený odvolacím soudem není správný, neboť vyloučení nájmu jako formy přechodu "není právně zdůvodnitelné". Ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce řeší případy komplexního přechodu části organizace do jiné organizace formou fúze, rozdělení, sloučení atd.; jeho smyslem je usnadnit a zracionalizovat tento proces a zajistit právní kontinuitu pracovněprávních vztahů, jež je fakticky dána; pro užití tohoto ustanovení není rozhodující forma převodu, ale neměnnost komplexu pracovněprávních vztahů při přechodu. Odvolací soud podle názoru žalovaného navíc nevzal v úvahu, že ustanovení § 2 písm. b) zákona č. 195/1991 Sb. neumožňuje poskytnout odstupné nejen těm pracovníkům, u nichž dochází k přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů na jinou organizaci podle ustanovení § 249 až § 251 zák. práce, ale i pracovníkům, u nichž došlo k přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů jinou formou. Žalovaný současně poukázal na to, že ustanovení § 45 odst. 3 zákona č. 92/1991 Sb. umožňuje pronájem majetku do doby schválení privatizačního projektu a přechodu majetku na Fond národního majetku s následným převodem do vlastnictví předkladatele projektu; při aplikaci právního názoru odvolacího soudu by to znamenalo, že podnik, který využije ustanovení § 45 odst. 3 uvedeného zákona, by byl nucen propustit pracovníky a vyplatit jim odstupné, ačkoliv tito pracovníci vykonávají u nájemce za stejných podmínek stejnou práci. Žalovaný navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil.

Vrchní soud v Praze svým rozsudkem dovolání žalovaného podniku zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Z odůvodnění:

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat podle ustanovení zákoníku práce*) a prováděcích předpisů ve znění účinném do 31. 5. 1994 (t.j. před dnem, kdy nabyl účinnosti zákon č. 74/1994 Sb., kterým se mění a doplňuje zákoník práce /zákon č. 65/1965 Sb./) a podle zákona č. 195/1991 Sb., o odstupném poskytovaném při skončení pracovního poměru (srov. čl. VI odst. 1 zákona č. 74/1994 Sb.).

Podle ustanovení § 1 zákona č. 195/1991 Sb., o odstupném poskytovaném při skončení pracovního poměru, se tento zákon vztahuje na pracovníky organizací, u nichž dochází při organizačních změnách nebo racionalizačních opatřeních k rozvázání pracovního poměru výpovědí danou organizací z důvodů uvedených v § 46 odst. 1 písm. a) až c) zák. práce nebo dohodou z týchž důvodů, a na ženy, u nichž dochází k rozvázání pracovního poměru v důsledku uplatnění zákazu některých prací a pracovišť pro ženy. Podle ustanovení § 2 odst. 2 zákona se tento zákon nevztahuje na pracovníky, u nichž při organizačních změnách nebo racionalizačních opatřeních dochází k přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů na jinou organizaci.

K přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů na jinou organizaci dochází nejen podle ustanovení § 249 a § 250 zák. práce (ustanovení § 251 zák. práce neupravuje přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů na jinou organizaci, nýbrž pouze uspokojení nároků pracovníků zrušené organizace), ale i v dalších případech stanovených právními předpisy (srov. např. § 17 zákona č. 92/1991 Sb., § 480 a § 487 obch. zák., § 27a zákona č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb. a č. 156/1994 Sb.). K přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů od dosavadního zaměstnavatele na jinou organizaci může dojít jen na základě právního předpisu a je vyloučeno, aby nastal jen na podkladě smluvního ujednání organizací. Názor odvolacího soudu, podle kterého nedošlo na základě čl. II bodu 17 nájemní smlouvy ze dne 30. 10. 1992 k přechodu práv a povinností

z pracovněprávního vztahu účastníků ze žalovaného státního podniku na společnost B., s.r.o., je proto správný.

Podle ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce převádí se část organizace do jiné organizace, přecházejí práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů vůči pracovníkům této části organizace na přejímající organizaci. Uvedené ustanovení upravuje případy, kdy dosavadní organizace (zaměstnavatel) nezaniká a kdy její organizační jednotka (organizační složka) je převáděna do jiné organizace a stává se tak součástí jiného právního subjektu. Přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů vůči pracovníkům této části organizace na přejímající organizaci je odůvodněn tím, aby zůstala zachována v zájmu jejího ekonomického využití jednotka hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání v převáděné části organizace. Právní skutečnost významná z hlediska ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce musí mít za následek (musí sledovat) "převod části organizace do jiné organizace, t.j. trvalé začlenění převáděné části organizace do jiné organizace" (musí jít o takovou právní skutečnost, se kterou právní předpisy takový následek spojují a na základě které lze hovořit o "převodu"). Přenechání organizace svou organizační jednotku (organizační složku) někomu jinému jen dočasně, pak na takovou situaci skutková podstata ustanovení § 250 odst. 1 zák. práce nedopadá, neboť nejde o "převod" části organizace, ale o přenechání věci (části majetku) organizace někomu jinému k užívání (popřípadě i k braní užiteků) na omezenou dobu.

Nájemní smlouvou pronajímatel přenechává za úplaty nájemci věc, aby ji dočasně (ve sjednané době) užíval nebo z ní bral i užítky (srov. § 663 o. z.). Na základě nájemní smlouvy tedy nedochází k "převodu části organizace do jiné organizace" (k začlenění pronajatých věcí do jiného právního subjektu). Protože s uzavřením nájemní smlouvy právní předpisy přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů vůči dotčeným pracovníkům nespojují, je třeba s odvolacím soudem souhlasit i v tom, že v posuzovaném případě nedošlo k přechodu práv a povinností z pracovněprávního vztahu účastníků ze žalovaného na společnost B., s.r.o. Na tomto závěru nic nemění ani to, že nájemní smlouva z 30. 10. 1992 byla uzavřena v souladu s ustanovením § 45 odst. 3 zákona č. 92/1991 Sb. na dobu do dne přechodu pronajatého majetku na Fond národního majetku ČR; na povaze této smlouvy a na účincích na pracovněprávní vztahy pracovníků žalovaného totiž důvod uzavření nájemní smlouvy ani sjednaná doba trvání nájmu nic nemění.

Názor dovolatele, že takovýto právní názor organizaci, která v souladu s ustanovením § 45 odst. 3 zákona č. 92/1991 Sb. využije možnost uzavření nájemní smlouvy, "nutí propustit pracovníky a vyplatit jim odstupné", není správný. Máli taková organizace zájem, aby tito pracovníci pracovali u nájemce a aby současně zůstaly u ní zachovány jejich pracovní poměry až do doby, než nastane přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů podle ustanovení § 17 zákona č. 92/1991 Sb., může s nimi sjednat písemnou dohodu, že je dočasně (t.j. na dobu trvání nájmu) přidělí k výkonu práce u nájemce (srov. § 38 odst. 4 zák. práce) nebo je může dočasně uvolnit pro výkon práce u nájemce (srov. § 25 odst. 2 písm. c/ zák. práce).

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Vrchní soud v Praze proto dovolání žalovaného podle ustanovení § 243b odst. 1 o.s.ř. zamítl.

O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 243b odst. 4, věta první, § 224 odst. 1 a § 151 odst. 1 věta první, o.s.ř., neboť žalovaný s ohledem na výsledek řízení na náhradu svých nákladů nemá právo a žalobci, který měl v dovolacím řízení plný úspěch a který by měl právo na náhradu účelně vynaložených nákladů tohoto řízení (srov. § 142 odst. 1, věta první, o.s.ř.), žádné náklady nevznikly.

Poznámka pod čarou:

*) Viz jeho znění se změnami a doplňky vyhlášené pod č. 126/1994 Sb.